Definitie van afstroom

Waar hebben we het over?

Wanneer is er sprake van afstroom? Hoe wordt afstroom gedefinieerd op de verschillende scholen? Deze basale vragen leidde tot een rijke discussie in de groep op bijeenkomsten in september 2014. Afstroom kan namelijk breed opgevat worden, en in onderzoek worden ook verschillende definities gebruikt. Tijdens de workshop kwam al snel naar voren dat het van belang is helder te zijn over welke berekenwijze gehanteerd wordt. Helderheid en afstemming is nodig om goede vergelijkingen te kunnen maken.

De definitie van de Inspectie van het onderwijs (in 2014): positie van de leerling in leerjaar 3 wordt vergeleken met het basisschooladvies. Zit de leerling onder het advies, wordt dit als afstroom gerekend (een punt aftrek). Bij een dubbeladvies geldt een half punt aftrek als de leerling op het laagste van het dubbeladvies eindigt.

Definitie op veel scholen: Op veel scholen wordt een leerling die op het laagste van een dubbeladvies eindigt niet als een afstromer beschouwd. Er wordt gezegd, door het dubbeladvies geven we de leerling een kans om eventueel hoger uit te komen.

Uiteindelijk hebben we met elkaar een keuze gemaakt voor de definitie volgens de inspectie, zodat we in volgende bijeenkomsten de resultaten kunnen vergelijken. Ook gaven docenten aan dat hun schoolleiding vooral ook naar de inspectiekaders kijkt en hun onderzoek daarmee belangrijker wordt voor de school als geheel als ze deze definitie hanteren.

Afstroom toegenomen

Daarnaast hebben we in de eerste bijeenkomsten vooral samen gekeken naar analyses van de inspectie-onderzoekers voor het onderwijsverslag. Een belangrijke conclusie in het onderwijsverslag 2012-2013 is dat er vanaf 2012 meer afstroom is dan opstroom.

Meer afstroom dan opstroom in onderbouw vo

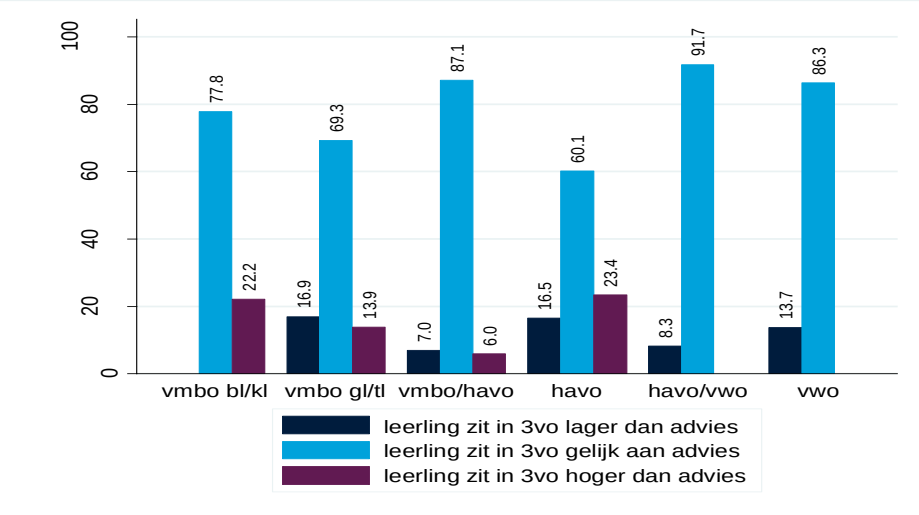
Vanaf 2012 is er voor het eerst meer afstroom dan opstroom in de eerste jaren van het voortgezet onderwijs. Dit is een trendbreuk. Ongeveer 15 procent van de leerlingen zit in 2013 in een lagere schoolsoort dan het basis-schooladvies adviseerde. 10 procent is opgestroomd ten opzichte van het advies In de jaren voor 2012 was de opstroom juist groter dan de afstroom.

Bron: Inspectie van het Onderwijs 2013), Staat van het onderwijs 2012-2013, Utrecht.

De educatieve agenda Limburg is een samenwerking van de Limburgse kennisinstellingen hoger onderwijs, besturen van het primair, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs in Limburg en de Provincie Limburg.

Afstroom in Limburg en op de eigen school

De deelnemende scholen hebben in de zomer een opdracht en een dataset ontvangen waarbij zij, als ze dat wilden, eerste analyses op konden uit voeren om tot verklaringen te komen voor de hoge afstroom in de onderbouw binnen hun school. De dataset omvatte aanvullende gegevens van de leerlingpopulatie en de school. Allereerst werd gevraagd om na te gaan wat de mate van afstroom is op de eigen school. Deze cijfers hebben we vergeleken met de landelijke cijfers. Sommige docenten waren verrast over het feit dat ze ten opzichte van het landelijk gemiddelde er eigenlijk niet zo slecht voor stonden.

Afstroom in Limburg, 2010-2012

Deze figuur laat zien hoeveel procent van de leerlingen met een bepaald schooladvies drie jaar later op, onder of boven dat onderwijsniveau zit. De eerste staaf laat bijvoorbeeld zien dat bijna 78 procent van de leerlingen met een vmbo bl/kl schooladvies in 3vo ook op het vmbo bl/kl zit. De tweede staaf laat zien dat 22 procent op een onderwijsniveau zit dat hoger is.

Bron: Onderwijsmonitor Limburg 2010-2012

Opnieuw ontstond er echter een discussie over hoe afstroom te meten. Men was het erover eens dat de overgang van de onderbouw naar de bovenbouw voor veel leerlingen problematisch is, en dat de wijze waarop afstroom nu onderzocht wordt wellicht geen goed beeld geeft van waar een leerling zich bevindt op het einde van zijn/haar schoolcarrière in het middelbaar onderwijs.

Ook werd gesproken over de tendens tot strenger worden bij de selectie in het eerste leerjaar. Docenten gaven hier drie redenen voor:

- door de taal- en rekentoetsen
- door het inspectiekader en de wens positief beoordeeld te worden op eindexamenresultaten en het verschil CE-SE
- door de trouw-lijstjes met eindexamencijfers